A°. 1829. No. 94.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 8 Augustus.

Berigten van het oorlogstooneel.

In het bivouak van Derwisch-Jowan den 21sten Julij 1829.

« Vermits door de overgave van Silistria, de troepen, die tot belegering dezer vesting gediend hadden, beschikbaar waren geworden, besloot de Russische opperbevelhebber met het grootste gedeelte zijner magt over den Balkan te gaan. Te dien einde ontving de generaal *Krassowski* bevel, om zich onverwijld met het voorname deel van het belegeringskorps bij de armee voor Schumla te voegen, en te gelijker tijd eene kolonne regtstreeks op Kosludschi te doen aanrukken. In weerwil van den grootsten ijver, dien deze generaal aan den dag leide, verliepen er nogtans eenige dagen met de onvermijdelijke werkzaamheden tot de inbezitneming van gemelde vesting, zoodat het laatste echelon zijner troepen eerst den 15^{den} Julij bij de armee aankwam. De toebereidselen tot den overtogt over het gebergte waren reeds gemaakt. De troepen zouden in twee kolonnes voorwaarts dringen. De regter kolonne, bestaande uit 14 bataljons en 2 regementen kozakken, onder bevel van den generaal *Rüdiger*, nam de rigting naar Kiuprikioi, met oogmerk om de linker kolonne te flankeren en de operatien van dezelve te bevorderen. Deze kolonne, onder bevel van den generaal *Roth*, en uit 18 bataljons 16 eskadrons en 2 regementen kozakken bestaande, had namelijk bevel, om den overtogt over den Beneden-Kamtschik te forceren. Buitendien zou eene reserve van 21 bataljons, 8 eskadrons en 2 regementen kozakken, onder den generaal *Pahlen*, de kolonnes op geringen afstand volgen, om des noods eene van beide ondersteuning te verleenen. De generaal *Krassowski* bleef met 23 bataljons, 40 eskadrons en 4 regementen kozakken in den omtrek van Schumla staan, om den groot-vizier gade te slaan en de operatie-linie der troepen, die men over den Balkan wilde zenden, te dekken.

« Alle berigten van den vijand stemmen daarin overeen, dat zijne opmerkzaamheid uitsluitend op de verdediging van Schumla is gerigt, en dat hij, om zich op dit punt, hetwelk hij meende dat ernstig bedreigd werd, te versterken, den Beneden Kamtschick ontbloot had. Daar de Turken dus onze bedoelingen bevorderden, was vooral de grootste voorzigtigheid noodig, om den vijand [illegible] onze ware [illegible] niet te openen en hem veeleer zoo lang mogelijk in zijne dwaling te laten. Dezerwege vertrokken de troepen uit het leger van Schumla altijd des nachts in alle stilte, en slechts dan, wanneer nieuwe van Silistria aangekomene troepen de opene vakken konden aanvullen. Op deze wijze werd in den nacht van den 13^{den} op den 14^{den} Julij het korps van den generaal *Roth* door het eerste echelon van den generaal *Krassowski* en in den nacht van den 15^{den} op den 16^{den} het korps van den generaal *Rüdiger* door het tweede *Krassowskische* echelon vervangen. De reserve van den graaf *Pahlen* en het korps van den generaal *Krassowski* verlieten het leger van Jenschekioi voor Schumla eerst in den nacht van den 17^{den} op den 18^{den}, het *Krassowskische* bleef in positie bij Jenibazar, en de reserve, bij welke zich het hoofdkwartier bevond, zette hare voorposten tot bij Dewna uit. De groot-vizier werd door onze bewegingen voor Schumla volstrekt niet verontrust, en deed verder niets, dan in den morgen van den 18^{den} duizend man ruiterij uit te zenden, die zich behoedzaam tegen over de voorposten onzer kozakken schaarden.

« Intusschen hadden de kolonnes van de generaals *Roth* en *Rüdiger* hare beweging tegen den Kamtschick, de eerste over Dewno en Hassanlar, de tweede over Markowesi en Kadikioi voortgezet. De Kamtschick, eene niet zeer breede, maar snelvlietende rivier, welke slechts enkele en gevaarlijke overgangspunten heeft, was de eerste hinderpaal, dien wij te overwinnen hadden, om den Balkan te bereiken. De Turken hadden op alle toegankelijke punten verschansingen opgeworpen, die met geschut voorzien waren. Bij zijne aankomst te Kadikioi vernam de generaal *Rüdiger*, dat de vijand te Kiuprikioi eenen post van 3000 man had, dien hij slechts met groot verlies van voren kon aanvallen. Hij besloot derhalve, alleen den generaal *Giroff* met 2 bataljons en een regement kozakken regtstreeks tegen Kiuprikioi te laten oprukken, om de Turken in het front bezig te houden, terwijl hij zelf met de hoofdmassa zijner troepen om den vijand heen wilde trekken en bij Cralamalij, 5 of 6 wersten beneden Kiuprikioi, over de rivier gaan. Den 17^{den}, 's morgens om 6 uur, verscheen hij voor Cralamalij, waar hij een korps van ongeveer 1000 Turken overrompelde, die zich bij zijne aannadering verstrooiden, en hun kamp met 3 vaandels in de steek lieten. In den nacht sloeg de generaal *Rüdiger* eene brug, trok over de rivier, en marscheerde, in den morgen van den 18^{den}, aan het hoofd van 10 bataljons, op Kiuprikioi, nadat hij 2 bataljons te Cralamalij achtergelaten had. *Jussuf*-pacha, die te Kiuprikioi bevel voerde, wilde wederstand bieden en schaarde zich in slagorde op de hoogten van dit dorp. De generaal *Rüdiger* liet den generaal *Gorschakoff* met twee regementen jagers regtstreeks op den vijand losgaan, en beval den generaal *Rogowskij* met twee andere regementen jagers om den regter vleugel der Turken heen te trekken. Onze troepen rukten onder trommelslag, met het geweer in den arm, [illegible] voorwaarts, zonder een schot te doen. De vijand nam de vlugt, en werd door den generaal *Rogowskij* vervolgd, die hem 4 kanonnen ontnam en eenige krijgsgevangenen maakte. Het kamp van *Jussuf*-pacha en 2 vaandels vielen in handen des overwinnaars. De generaal *Rüdiger* liet vier bataljons te Kiuprikioi en trok langs den regter oever van den Kamtschik, om des noods den generaal *Roth* te ondersteunen. Deze was mede den 17^{den} bij deze rivier aangekomen, ter plaatse waar zij den weg van Varna naar Burgas doorsnijdt. De vijand had aan den anderen oever eene verschansing met 12 stukken geschut, en van beide kanten begon een levendig kanonvuur. Toen echter de generaal *Roth* zag, dat zulks van geen gevolg was, besloot hij 7 wersten benedenwaarts bij het dorp Dulgaer over de rivier te trekken en den vijand in den rug te vallen. Door den slechten staat der wegen en doordien men 4 bruggen over even zoo vele armen van den Kamtschick moest slaan, kon de overtogt eerst in den vroegen morgen van den 19^{den} bewerkstelligd worden. Eene verschansing, welke de Turken aldaar hadden, werd ingenomen; zij wierpen de wapens weg en namen de vlugt. De generaal *Roth* trok daarop dadelijk naar Derwisch-Jowan, waar zich het leger van *Ali-Scheffik* bevond, wien de verdediging van den Beneden-Kamtschik was opgedragen. In weerwil van de slechte wegen, bereikte men het vijandelijke leger. Een nieuw opgerigt regement geregelde kavallerie, dat zich vertoonde, werd spoedig teruggeworpen en daarop de verschansing veroverd. Het geheele kamp, 5 kanonnen, 5 kruidkisten, 6 vaandels en 200 krijgsgevangenen waren de buit der overwinnaars. Van dezen uitslag verwittigd, besloot ook de generaal *Froloff* den Kamtschik over te trekken; een aantal vrijwilligers van 2 regementen jagers sprong in de rivier om dezelve over te zwemmen; deze koenheid verbaasde den vijand, die na eene losbranding van het geschut ijlings naar Aspro terugtrok. Honderd kozakken, die den vijand nagezwommen waren, vervolgden de Turken en ontnamen hun een kanon. Den 20sten trok de generaal *Roth* naar Aspro, en liet zijne voorhoede tot Palisfane voortrukken, welke plaats het hoogste punt van den grooten Balkan is. De vijand was zoodanig verschrikt, dat hij niet eens poging deed om den overtogt over de hooge gebergten te betwisten, die men reeds als overweldigd kan beschouwen, ten minste aan zijde der linker kolonne. De regter kolonne van den generaal *Rüdiger* kwam den 20sten te Trundaschlidere aan, en zijne voorhoede te Ai-Wadschik; de reserve van den graaf *Pahlen* met het hoofdkwartier bevond zich den 19^{den} te Hassanlar en den 20sten te Derwisch-Jowan. Te zamen genomen, hebben de gevechten van den 17^{den}, 18^{den} en 19^{den}, die ons op eene zoo roemvolle wijze de poorten van den Balkan openden, den vijand 10 kanonnen, 14 vaandels en bijna 400 gevangenen, behalve een groot aantal gesneuvelden, gekost. Onze troepen zetten heden hunne bewegingen voort. De groot-vizier heeft van Schumla nog geene de minste beweging gemaakt.

— Van het leger in Klein-Azie heeft men mede berigten, tot den 18^{den} Junij. Op het berigt, dat de seraskier met zijne hoofdmagt uit Erzerum getrokken was, is de generaal *Paskewitsch van Erivan* hem te gemoet gegaan. Den 20sten heeft er een gevecht tusschen de voorhoeden plaats gehad, waarbij de Turken 300 gesneuvelden en gekwetsten, 8 vaandels en over de 100 krijgsgevangenen verloren hebben. Een Muzelmansch regement, dat uit de provincie Karabasch was bijeengetrokken, heeft zich in dit gevecht aan de Russische zijde onderscheiden.

PETERSBURG, den 25sten Julij.

Z. M. de Keizer is eergisteren avond in volkomen welstand te Czarskoiselo aangekomen.

De Perzische prins *Chosrew-Mirza* is, op zijne reis naar Petersburg, den 3^{den} Julij te Nowotscherkask aangekomen.

BERLYN, den 3^{den} Augustus.

Volgens berigten uit Konstantinopel, hebben de conferentien v[illegible]

Engelsche en Fransche gezanten met den reis-effendi den 9den Julij eenen aanvang genomen. De eerste conferentie heeft op een landhuis van den laatsten, op de Aziatische kust, plaats gehad. Van wege de gezanten werd dezelve, behalve door de dragomans der beide gezanten, door eenen gezantschaps-secretaris bijgewoond, die de aanteekeningen maakte. Van wege de Porte waren tegenwoordig, behalve den reis-efendi, *Beylikdgi*-efendi (voorstander van de kanselarij der Porte) *AmudIgi*-efendi (eerste secretaris van staat) die aanteekeningen maakte, en de dragoman der Porte. Men heeft bemerkt, dat de conferentie-minister der Porte, *Arif Bey Oulema*, ditmaal niet tegenwoordig was. De conferentie heeft twee uren geduurd.

De dragoman der Porte *Isaak*-efendi, een man, die wegens zijne mathematische kundigheden in zeker aanzien staat, is den 1sten Julij naar Schumla vertrokken. De Turken beweren, dat hij schansen moet bouwen. Anderen willen weten, dat hij om andere redenen is afgezonden.

Den 3den Julij (het nieuwjaar der Turken) is het hoofdgeld (*Haradj*) verhoogd geworden. De hoogste klasse is van 36 op 48 piasters, de middelklasse van 18 op 24 gebragt; de laagste klasse daarentegen is op 12 piasters gebleven.

BRUSSEL, den 5den Augustus.

Een der dagbladen heeft te kennen gegeven, dat de heer *de Brouckère* de redenen behoorde op te geven, waarom hij geene zwarigheid had gemaakt, den eed als lid van den schuttersraad te Maastricht af te leggen. De heer *de Brouckère* heeft zich gehaast aan deze oproeping te voldoen. « De oppositie is wantrouwend: » zegt hij bij eenen brief aan de dagbladen, « zij moet dit zijn; maar geenszins dacht ik, dat er verdenking op mij zou vallen, in een oogenblik dat de handlangers der overheid de laagste kniperijen hebben te baat genomen om mij uit de 2de kamer te zetten. » Na alles onderzocht te hebben, heeft de heer *de Brouckère* bevonden, dat hij zeer wel den eed kon doen. Hij acht zich daardoor niet verbonden tot de lijdelijke opvolging van het besluit van 25 Mei. Buitendien, zegt hij, verbiedt dit besluit noch de mondelinge verdediging, noch de openbare regtspraak; en al deed het zulks, zou hij er zich niet aan onderwerpen, omdat de verdediging een natuurlijk regt is, en de openbaarheid uit onzen regeringsvorm volgt en in de grondwet beschreven is. Hij heeft in den raad, voor het afleggen van den eed, verklaard, geene zitting te zullen nemen, indien deze waarborgen niet geëerbiedigd wierden.

Van den 6den Augustus.

Eergisteren avond hebben HH. MM. de Koning en de Koningin, HH. KK. HH. Prins *Albert* van Pruissen en Prinses *Marianne*, H. K. H. Prinses *Frederik* en de hertogin *van Cumberland*, den schouwburg met hunne tegenwoordigheid vereerd.

— Den 3den dezer is de graaf *de Celles*, Nederlandsch ambassadeur bij den Heiligen Stoel, te St. Cloud bij Z. M. den Koning van Frankrijk ten gehoor toegelaten.

— Berigten uit Lissabon van den 15den Julij luiden zeer treurig. De ingezetenen vervallen merkbaar tot armoede, en zij, die onlangs nog vrij welvarende burgers waren, vragen thans om eene aalmoes. Bijzonder ellendig is het in de gevangenissen gesteld; de gevangenen worden zoo slecht behandeld, dat er zijn, die als eene weldaad hebben verzocht, dat men hen ter dood mogt brengen. Naar Oporto heeft don *Miguel* weder order gezonden, om een aantal menschen te veroordeelen.

GEND, den 5den Augustus.

De *Catholique* geeft heden berigt van eene medalje, welke tot een verbondsteeken moet dienen. Zij is genoegzaam vierhoekig en stelt een open boek voor. Op de eene bladzijde staan de woorden *Loi fondamentale*, op de andere *Grondwet*. Op den rug leest men een eigen naam met het aangenomen woord *infaam* en het jaartal. Daar tegen over bevinden zich de woorden *Lex Rex*, omgeven van de zinspreuk: *Getrouw tot infamie toe*. Om dit alles wel te begrijpen, moet men weten, dat de dagbladen van de priester-partij gemeld hebben, dat de Koning bij zijn verblijf te Luik tegen het stedelijk bestuur gezegd heeft, dat Z. M. meer en meer zag, dat het geroep tegen de regering het werk van weinige baatzuchtigen was; dat deze ook het volk tot het teekenen van petitien hadden opgeruid, en dat zulks een *infaam* gedrag was. Dit woord heeft men dus nu tot eene zinspreuk gekozen, om den strijd tegen de regering voort te zetten.

— De *Catholique* doet heden ook eene oproeping om op nieuw petitien te teekenen. Alle Belgen moeten zich, zegt hij, aan de *infamie* schuldig maken, en dan zullen wij zien of de heeren Hollanders ons nog verder de wet zullen stellen.

's GRAVENHAGE, den 4den Augustus.

Het heeft Z. M. goedgunstig behaagd, den heer *A. G. Verheyen c. s.* te 's Hertogenbosch, eene som van *f* 20,000 in leen toe te staan ter oprigting van eene nieuwe maatschappij aldaar, bepaaldelijk ten doel hebbende: « *om den minzamen omgang tusschen de onderscheidene gezindheden in die stad te bevorderen.* »

— Men heeft in Engeland het volgende officiele berigt ontvangen, betrekkelijk de ontmoeting tusschen de Nederlanders en de Fantijnen, bij het kasteel d'Elmina, in Afrika, waarvan reeds vroeger eenig gewag gemaakt was:

« De vereenigde troepen van de Fantijnen en de Hassans, welke laatstelijk den krijg tegen den koning der Ashantijnen hadden gevoerd, vielen den 3den October 1828, met eene goed gewapende magt, van omtrent 8000 man, bovengemeld kasteel aan de westzijde aan. De kolonel *Last*, opperbevelhebber van de Nederlandsche troepen, die verscheidene schansen om de hoofdbolwerken had doen oprigten, en alle voorzorgen tegen eenen mogelijken aanval genomen had, ontving den vijand met veel standvastigheid. Zoodra dezelve tot binnen het bereik van het geschut genaderd was, ontblootte hij de batterijen, en viel hunnen regter- en linkervleugel aan, welke operatien het gelukkig gevolg hadden, dat de vijandelijke benden, na een hardnekkig gevecht van twee uren, werden teruggeworpen, en genoodzaakt in de grootste wanorde derzelver heil in de vlugt te zoeken.

« Intusschen trok de vijand, die een leger van niet minder dan 20,000 man had bijeengebragt, den 19den October, onder bevel van den Koning van Dankera, in vier divisien, wederom tegen Elmina op, en de Nederlandsche magt had eenen algemeenen aanval door te staan. De kolonel *Frederik Last*, die slechts een derde van de magt des vijands bij zich had, handelde met beleid, en trok zijne troepen meer en meer terug, met oogmerk, om den vijand onder het geschut van de werken te brengen. Hij zelf met twee zijner officieren, die zich met twee veldstukken in het centrum bevonden, begroetten het eerst den vijand met eenige schoten met schroot, hetgeen dezelve niet onbeantwoord liet. De slag algemeen geworden zijnde, hield drie volle uren aan, waarna het vijandelijke leger tot wijken gedwongen werd, een groot aantal dooden en gekwetsten op het slagveld achterlatende. Eene groote menigte krijgs- en mondbehoeften, in de westelijke, noordelijke en oostelijke kampementen, vielen den overwinnaars in handen; doch men was in de noodzakelijkheid, om ze denzelfden nacht aan de vlammen over te geven. De Nederlanders vervolgden den vijand tot op eenen afstand van twee mijlen, als wanneer de kommandant den terugtogt naar de verschansingen beval, daar hij niet in de boschachtige streken wilde legeren, uit vrees van hetzelfde ongeval te zien plaats hebben, hetwelk sir *Charles Macarthy*, laatstelijk gouverneur van de Britsche bezittingen aan deze kust, in 1824 is overkomen.

« Het behoedzaam en daarbij moedig gedrag van den kolonel *Last* strekken hem evenzeer tot eer als hetzelve vertrouwen ten zijnen aanzien moet inboezemen. Ook vele zijner dappere officieren, die over het kasteel van St. Yago, op eenen heuvel in den rug van d'Elmina, het bevel voerden, verdienen den grootsten lof, gelijk mede de inwoners van dat kasteel. Deze laatsten waren alle, eenige, bij gebrek aan snaphanen, met pieken gewapend. Ook de vrouwen hebben zich in den slag onderscheiden: van den eenen kant voerden zij de noodige behoefte naar de strijdenden, terwijl zij van de andere zijde de gekwetsten naar het kasteel overbragten en verpleegden, waarin de jonge lieden haar ondersteunden. Het geheel leverde aan de Europeanen een buitengemeen doch tevens een ijsselijk gezigt op, vooral door de onmenschelijke wijs, waarop de inboorlingen hunne gevangenen behandelden, die dadelijk onthoofd werden. »

Mengelwerk.

GESPREK TUSSCHEN TWEE JEZUITEN, ECHTE LEDEN VAN DE [illegible]

ANSELMUS. Hoe gaat het, vader ZACHARIA?

ZACHARIA. Zeer wel; in de oorden, waar ik werkzaam ben, begint zich alles te schikken. Onze goede katholijken, beginnen de noodzakelijkheid van ons genootschap meer en meer in te zien. Echter zijn in de noordelijke gewesten nog zeer velen, en in de zuidelijken ook nog een aantal, welke wel goed katholijk zijn, maar die ons nog beschouwen als de pest.

ANSELMUS. Ja, dat is niets; wij zullen dat langzamerhand wel verbeteren. Wanneer de bisschoppen maar eerst gevestigd zijn, dan zullen onze nog omtrent ons dwalende katholijken, wel tot betere gedachten komen. Zij zullen dan dat ketters-gespuis wel mede helpen vernietigen. Wij hebben toch sedert voorleden jaar reuzenstappen gedaan.

ZACHARIA. Dat is waar. Wie had toch kunnen denken, nu een jaar

gele den, dat de liberalen in *Braband*, ons, welke zij anders als hunne ergste vijanden beschouwden, zoo broederlijk de hand zouden reiken. Hoe gelukkig voor ons, dat men zoo verbitterd werd op den minister van justitie. Wie had kunnen denken, dat wij zoo nabij zijn om het onderwijs onder de geringere volksklasse grootendeels vernietigd te zullen krijgen, en het hoogere onderwijs min of meer onder onzen invloed gebragt te zien. En denkt eens, vader ANSELMUS! hoe gemakkelijk zal het ons dan zijn om over de domme menigte te kunnen regeren, en welk eene groote overwinning wij dan op de ketters behaald hebben; want dan heeft bij dat gespuis het lagere onderwijs ook eenen doodenlijken slag gekregen.

ANSELMUS. Dit is een der hoofdpunten, waarop wij met verdubbelden ijver werken moeten, dit moet bereikt worden, door welke middelen is hetzelfde; want gij weet met mij, dat bij ons de regel geldt: het doel heiligt de middelen. En wee hun, die ons hierin tegen werken. Het is volstrekt noodzakelijk, dat ieder, al is hij ook geëxamineerd, dat deert ons weinig, onderwijs kan geven, waar hij wil.

ZACHARIA. Volstrekt moeten wij het onderwijs onder ons beheer hebben; want denkt eens aan, in 1818 waren in de zuidelijke gewesten maar 500 scholen met 50,000 kinderen, en in 1828 al 2,000 scholen met 200,000 kinderen. Waar wil dat heen! Wat doet de gemeene man met al die fraaijigheden van lezen, schrijven, rekenen en andere dingen? Nu spreekt men ook nog van het verstand te ontwikkelen en het oordeel op te scherpen! Maar wij zullen het weten te verhinderen.

ANSELMUS. Ja zeker. Evenwel ben ik ook bang, en met u van een gevoelen, dat wij eene sterke tegenpartij zullen krijgen. In de noordelijke gewesten is men nog voor zulk een onderwijs, en naar ik verneem, moeten er in de zuidelijke ook nog zeer velen zeer sterk voor zijn. Ook zelfs de geringere klassen in *Belgie* beginnen zich ook al te verbeelden, dat het onderwijs voor hen noodzakelijk is. Die zotskappen!

ZACHARIA. Dit is alles niets, onze bangheid zal wel verdwijnen. Laat mij u eens zeggen, dat, dewijl wij in eenige dagbladen, als redacteurs de hand hebben, wij schrijven kunnen, en daardoor de wereld zullen troebel maken, waardoor wij goed visschen kunnen. Hoe meer rumoer, hoe stiller en ongemerkter wij onzen gang gaan. Aanstaanden winter weder zoo als voorleden winter, en wij gaan al meer en meer veld winnen. Onze zwarigheden beteekenen weinig, de ketters hebben immers de minderheid, en wat onze goede katholijken betreft, gij weet immers even zoo goed als ik, dat wij middelen genoeg hebben, om die daartoe te noodzaken. De geringere klassen teekenen weder verzoekschriften, dit moet echter nu niet hoofdzakelijk in *Belgie* geschieden, maar ook in de noordelijke gewesten. Die niet teekenen wil, kerkelijke straf en weigering van absolutie. En onder de leden der Staten-Generaal behoeven wij slechts één meer dan de helft hebben; dit zullen wij ook wel klaar krijgen. Wij moeten nu maar werkzaam zijn, dat de regte personen gekozen worden, al kunnen zij zelven niet werken, wij zullen wel voor hen werken, maar vader . . . . . moet niet weer voor N . . . eene redevoering opstellen, om die in de kamer uit te spreken; want vader . . . . . schrijft te onduidelijk, en het achtenswaardige lid der Staten-Generaal N . . . . leest te slecht.

ANSELMUS. Ik was laatst in de diligence, daar sprak men ook over dat verv. . . . . lagere onderwijs; ik hield mij stil, men kende mij niet, en wist dus nog minder, dat ik tot het genootschap van Jezus echte volgelingen behoorde. Men zeide daar, onder anderen, en verbeeldt u eens, welk eene taal: « De kinderen van alle standen, boven de vijf en beneden de twaalf jaren, moesten schoolpligtig zijn. *Ja*, » zeide een ander, « het was nog beter van 6 tot 14 jaren, zoo als in *Hanover* en *Pruissen*. Wanneer ik Koning was, » zeide een derde, « dan rigtte ik, « waar zulks mogelijk was, matressen-schooltjes op, waar geen andere « kinderen zouden gaan, dan van 3 tot 6 jaren, en deze matressen moesten ook weder bekwame personen zijn. Van 6 tot 12 jaren zoude ik « de kinderen het geheele jaar door schoolpligtig voor de dagschool stellen. Van 12 tot 14 jaren alleen maar winter-schoolpligtig voor de « dagschool. Van 10 tot 14 zouden de kinderen ook het geheele jaar voor « de avondschool moeten betalen. En eindelijk van 14 tot 16 jaren alleen « maar voor de winter-avondschool. De ouders moesten alle vierendeel « jaars het schoolgeld betalen aan den ontvanger der gemeente, zoo was « het in *Pruissen* en *Hanover*, en ook in sommige onzer gewesten. Die « niet betalen kon was vrij, maar voor die behoeftigen moest de geheele « gemeente betalen; opdat de onderwijzer van ieder kind alle drie maanden zijn geld kreeg. Die echter, van die behoeftige menschen, zijne « kinderen niet ter school zond, moest op de lijst der betaalden overgeschreven worden. Iedere plaats moest eenen vasten onderwijzer hebben, en niemand mogt het vrijstaan, zich naar willekeur te zetten. « Jaarlijks moesten er met de kinderen examens gehouden worden, en er « moest in alles krachtdadig gezorgd worden, dat de jeugdige vermogens « der kinderen, onder het aanleeren van gepaste kundigheden, ontwikkeld en hunne harten voor de betrachting der deugd vatbaar werden.» Ik hield mij natuurlijk, als een waardig lid onzes genootschaps en ijverig navolger van Jezus, onder al dat verstandeloos gezemel stil; tot mijn verdriet, merkte ik echter op, dat de voornaamste babbelaars, Brabandsche katholijken waren, want zij zeiden, dat de ware verlichting en echte verbetering des volks bij hen in *Braband* nog zeer ten achteren was, vooral in vergelijking der noordelijke gewesten; dat de Koning die zaak met kracht moest doorzetten; dat dit alles zeer wel bestaanbaar was met het katholijke geloof, ja, zelfs, dat een wel onderwezen katholijk veilig in den bijbel konde lezen. Dit alles hinderde mij, ik hield mij weder stil en dacht: onderhands zullen wij de zaak in stilte wel moffelen.

ZACHARIA. Daar had gij groot gelijk aan, vader ANSELMUS. Wij moeten wel degelijk onderhands werken, dan kunnen wij veel meer vorderen. Zoo hebben wij immers ook verscheidene leden onttrokken aan de maatschappij tot nut van het algemeen, en wij moeten ook verder door publiek tegen haar te schrijven, en in het geheim haar leden af te trekken, met kracht tegen haar werkzaam zijn. De katholijken zullen wij door kerkelijke tucht in het geheim wel noodzaken, om voor die maatschappij te bedanken, en die onverlaten, welke het mogten blijven, zullen wij absolutie weigeren. Dit is toch die verderfelijke maatschappij, welke op het schoolwezen ook zoo veel invloed oefent, door hare werken en welke hare takken zoo verschrikkelijk reeds in *Belgie* uitstrekt: want, te *Brussel* zijn al bij de 200 leden, te *Leuven* wel 100, *Yperen* over de 60, *Gent* min of meer 200, *Brugge* aan de 90, enz. Nu wij zullen werken en wij kunnen werken; wij moeten maar zorgen dat de liberale katholijken ons de hand blijven bieden, en dat wij vooral voorzigtig zijn, dat die geen gevaar ten aanzien van ons vermoeden; want dat zoude een erge trek voor ons zijn.

ANSELMUS. O, dat geloof ik, wij moeten hen door allerlei middelen aan ons zoeken te houden. En of dan het ketters gespuis en de zoogenaamde verlichte katholijken zich tegen ons verklaren, wij zullen daardoor niet moedeloos worden. Die ons te veel hindert, die . . . . . nu, wij weten het wel . . . . . HENDRIK IV en meer anderen, werkten ons ook tegen; — doch of zij al schreeuwen, dat wij als mollen den grond omwroeten, waar de zoogenoemde verlichting, beschaving, veredeling, schoolonderwijs, maatschappij tot nut van 't algemeen en dergelijk onkruid staat te groeijen, hier zullen wij niet eens op antwoorden, maar in het geheim den grond al meer en meer onderste boven keeren, opdat dat alles als onkruid verstikke, en Nederland van dergelijke gekheden verlost worde; terwijl wij daardoor onder Gods zegen, des te beter onze oogmerken kunnen bereiken. Nu, vader ZACHARIA! ik ga vertrekken, vaarwel; bezoek mij spoedig ook eens, dan willen wij deze onderwerpen nog eens weder behandelen, en zien dan, of er geene middelen voorhanden zijn, om ons doel te spoediger te bereiken.

ZACHARIA. Vaarwel, vader ANSELMUS.

UITTREKSEL UIT DE ADVERSARIA VAN U.

Jezuiten. « Mijn hemel! » zeiden onlangs de ultra liberalen en hunne leidslieden van den damper. « Gij schreeuwt over jezuiten, die zijn er « in *Nederland* niet, gij vecht tegen eene schaduw, en verontrust u door « ingebeelde vrees. » — Niemand, die goed uit de oogen zag, heeft zich door dit gepraat laten misleiden, als te wel van het tegendeel overtuigd; maar wat zegt gij nu, *schreeuwers van den dag, die onrust en tweespalt, onder het masker van vrijheid predikt!* nu een Nederlander, de eerwaarde Pater JOANNES ROOTHAAN, generaal der orde is geworden — of meent gij ons te kunnen diets maken, dat dit alles niet *om redenen* zoude geschied zijn, en dat hij, die *alle jezuitische hoedanigheden in zich vereenigt*, de betrekkingen die hij heeft *in*, en den invloed die hij heeft *op Nederland*, nu niet zal doen werken? — Het is tijd van te *waken*, meer dan ooit te *waken*; de Koning, de vader des volks, zal gewis niet ophouden zulks te doen, doch allen, die het wel met *Nederland* meenen, moeten hem helpen toezien, opdat de *Jezuiten* niet binnensluipen, gelijk dieven in den nacht. En daar, waar zij verscholen zijn, onder *priester-kleed* of *staatsie-rok*, moet het huichelachtig mom hun worden afgerukt, en zij in al hunne naaktheid ten toon gesteld. — Men verlieze toch nooit uit het oog *hoe gevaarlijk de jezuiten zijn*, waarvan een onzer dichters zingt:

« *Zij die in 't achtbaar schild den naam van Jezus dragen,*
« *Zij strijden, als het moet, met dolken of venijn;*
« *Voor hen, die Godes kerk als hechte pijlers schragen,*
« *Kan om het heilig doel, geen middel strafbaar zijn.*»

GENOOTSCHAP VAN BEDELAARS TE SINA.

De bedelaars in *Canton* hebben zich vereenigd, bij wijze van genootschap, dat den naam draagt van *Genootschap van Hemelsche kleeren*, en reeds bij de duizend leden telt. Wanneer men lid wordt moet men acht daalders [illegible] betalen) aan het hoofd van dit genootschap staan

vier directeuren of presidenten, met de magt bekleed, om ieder lid, dat de wetten overtreedt, hard te straffen. Deze bedelaars bekomen geschenken bij alle groote familie-gebeurtenissen, bij treurige zoo wel als bij verblijdende; bij huwelijken, geboorten, sterfgevallen en begrafenissen, ten einde geluk over het huis te brengen. Iedere straat of wijk kan zich geheel van bedelaars bevrijden, door het betalen van eene zekere som, in handen van de presidenten des genootschaps; waarop dan dadelijk het bevel afgevaardigd wordt, dat niemand op die plaats meer bedelen mag.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 7den Augustus 1546 sloeg de bliksem in den kruidtoren te *Mechelen*.

Den 7den dito 1575 werd *Oudewater* door HIERGES stormenderhand ingenomen, bij welke gelegenheid, behalve de kerk en het klooster, bijna alle huizen vernield en de meeste burgers, zonder aanzien van kunne of jaren, vermoord werden. Ook werd de Nederduitsche predikant JAN JANSZ, schoon voor *f* 500 gerantsoeneerd, opgehangen, zijnde zijn ligchaam, zestien maanden daarna, nog zonder eenig blijk van verrotting gevonden, waarvan een burgemeester van *Gouda*, als een zeldzaam voorval, in de stadsregisters aanteekening gehouden heeft.

Den 7den dito 1601 ging de stad *Meurs* aan Prins MAURITS over.

Den 8sten dito 1585 werd de munt te *Hoorn* opgerigt.

Den 8sten dito 1653 viel de zeeslag voor bij *Katwijk* tusschen den Engelsche admiraal G. MONK en onzen MARTEN HARPERTSZOON TROMP.

ARNHEM, den 8sten Augustus.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 7 Aug. 2 El 3 Palm 5 Duim; gewassen 20 D., gevallen 0 D.
Den 8 dito 2 El 5 Palm 5 Duim; gewassen 20 D., gevallen 0 D.

Getrouwd:

ADRIAAN JOHAN TENGBERGEN,
Ontvanger der Directe Belastingen en Accijnsen, te Yzendoorn,
en
HELENA GERHARDA EVERTS.

ARNHEM,
den 6den Augustus
1829.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en ASSESSOREN der GEMEENTE *DRUTEN* zijn voornemens, op Donderdag den 13den dezer maand, des voormiddags om 11 ure, in het Gemeentehuis te *Druten*, onder nadere goedkeuring van Heeren Gedeputeerde Staten der Provincie *Gelderland*, in het openbaar aan te besteden:

Het BOUWEN eener geheel NIEUWE, afzonderlijk te plaatsen DORPSSCHOOL, te *DEEST*, met de LEVERING van alle daartoe noodige MATERIALEN.

De Conditie, Bestekken en Teekening van dat werk zullen, van heden tot den dag der aanbesteding, in het voormelde Gemeentehuis, voor de gegadigden worden ter inzage neder gelegd.

Druten, den 4den Augustus 1829.

Bij indispositie van den Burgemeester,
De Eerste Assessor,
A. SCHOUTEN.

---

§ § § Het PLAATSELYK BESTUUR van § § *BARNEVELD*, als daartoe geautoriseerd, § presenteert, op Dingsdags den 11den Augustus aanstaande, des voormiddags om elf uren, ter Raad Kamer van *Barneveld*, aan te besteden.

Het REPAREREN van het MUURWERK van den TOREN, te *Barneveld*, met de LEVERING van de daartoe behoorende MATERIALEN en ARBEIDSLOONEN.

De Conditien en het Bestek zullen van nu af ter lezing liggen, ter Secretarie der Gemeente.

Barneveld, den 25sten Julij 1829.

Het Plaatselijk Bestuur voorn.
J. B. METTENBRINCK.
Ter Ordonnantie
De Secretaris der Gemeente,
SWEYS.

---

§ § § TE HUUR, tegen November aanstaande: een § § geheel BOVENHUIS, in eene der voornaamste straten der Stad *Arnhem*. Adres onder letter W., ter Boek- en Courantdrukkerij van *C. A. THIEME*, te *Arnhem*.

VERKOOPING.

De Notaris *DIRK DE JONGH*, residerende te *Tiel*, zal, namens zijne Principalen, op Vrijdag den 21sten Augustus 1829, op hoogen doen inzetten, en Vrijdag den 4den September daaraanvolgende, finaal verkoopen, beide des voormiddags om elf uren, in het Hollandsche Koffijhuis te *Tiel*:

De SCHEEPSTIMMERWERF te *Tiel*, met daartoe behoorend WOON- en WERKHUIS, staande en gelegen aan de Stadshaven, om te aanvaarden den 1sten Mei 1830.

---

† † † *H. VAN GUMSTER*, Geweermaker te *Zutphen*, † † heeft de eer aan het geëerd Publiek te berigten, dat hij † heeft ontvangen een groot assortiment, extra fraai bewerkte, dubbelde JAGTGEWEEREN, dewelke hij, à contant, tegen Fabrieksprijzen zal afleveren.

---

† † † Op een Buitengoed in *Gelderland*, wordt tegen November † † aanstaande verlangd eene KAMENIER en eene KEUKENMEID, adres met franko brieven onder de lett. D. bij den Boekhandelaar *D. R. VAN WERMESKERKEN*, te *Tiel*.

NEDERLANDSCHE
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.
Bepaling der afvaart, gedurende de maand Augustus 1829.

Van *Rotterdam* naar *Nijmegen*:					§ Van *Nijmegen* naar *Rotterdam*:				
Zondag	9	's morgens	7	ure §	Zaturdag	8	's namidd.	3	ure
Maandag	10	's morgens	8	ure §	Zondag	9	's namidd.	2	ure
Woensdag	12	's morgens	10	ure §	Dingsdag	11	's namidd.	2	ure
Vrijdag	14	's morgens	4	ure §	Woensdag	12	's namidd.	2	ure
Zondag	16	's morgens	4	ure §	Zaturdag	15	's namidd.	2	ure
Maandag	17	's morgens	4	ure §	Zondag	16	's namidd.	2	ure
Woensdag	19	's morgens	6½	ure §	Dingsdag	18	's namidd.	2	ure
Vrijdag	21	's morgens	7	ure §	Woensdag	19	's namidd.	2	ure
Zondag	23	's morgens	7	ure §	Zaturdag	22	's namidd.	3	ure
Maandag	24	's morgens	8	ure §	Zondag	23	's namidd.	3	ure
Woensdag	26	's morgens	10	ure §	Dingsdag	26	's namidd.	2	ure
Vrijdag	28	's morgens	4	ure §	Woensdag	26	's namidd.	2	ure
Zondag	30	's morgens	4	ure §	Zaturdag	29	's namidd.	2	ure
Maandag	31	's morgens	4	ure §	Zondag	30	's namidd.	2	ure

Van Nijmegen naar Keulen:

Zondag	9	's avonds	6	ure §	Vrijdag	21	's avonds	6	ure
Maandag	10	's avonds	7	ure §	Zondag	23	's avonds	6	ure
Donderdag	13	's morgens	4	ure §	[illegible]	24	's avonds	7	ure
Vrijdag	14	's namidd.	4	ure §	Donderdag	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ure
Zondag	16	's namidd.	4	ure §	Vrijdag	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ure
Maandag	17	's namidd.	4	ure §	Zondag	30	[illegible]	[illegible]	ure
Donderdag	20	's morgens	4	ure §	Maandag	31	's namidd.	4	ure

Van *Rotterdam* naar *Arnhem*: § Van *Arnhem* naar *Rotterdam*:
Elken Zondag 's morgens ten 6 ure § Elken Maandag 's morg. ten 9½ ure

Men kan informatien bekomen bij de Agenten van voornoemde *Maatschappij*, de Heeren *VAALMAN* en *TRIEBELS*, te *Nijmegen* en bij den Heer *B. BLECKMANN* te *Arnhem*.

Alle dagen varen de Stoombooten tusschen *Rotterdam* en *Antwerpen*, vice versa, op bepaalde uren, als bij Biljetten is bekend gemaakt.

*** Bij *C. A. THIEME*, te *Arnhem*, is van de pers gekomen, en in de voornaamste Boekwinkels verkrijgbaar gesteld.

F. HOEKSTRA, Zedelijke en Godsdienstige Vertoogen, 2 stukjes *f* 2-50
Wederlegging der Verhandeling over de Verantwoordelijkheid der Ministers volgens het Nederlandsch Staatsregt *f* 0-[illegible]

Voorts wordt bij denzelven met succes gedebiteerd en is mede van om te bekomen:

I. *De Zwarte Huzaar*, door MICHIEL ADRIAAN, met gegraveerden titel en vignet . . . . *f* 3-00
II. *De Geheimzinnige Vrouw*, door denzelfden, met gegraveerden titel en vignet . . . . *f* 2-50
III. *Toespraak aan Cristenen van alle geloofsbelijdenissen, na mijnen overgang uit de Roomsche tot de Evangelische Kerk*; van J. FELL, voorheen Pastoor te *Ramberg*; naar het Hoogduitsch van J. C. K. SANDER . . . . . . *f* 2-00
IV. *Cristendom en Regtzinnigheid* door J. C. A. [illegible] J. G. LIEBNUR, 1ste stukje . . . . . *f* 0-60
V. [illegible], 2 deelen, [illegible] *f* 3-75
VI. J. C. W. [illegible], *het Beleg van Maastricht in 1579*, met Geschied- en Krijgskundige Aanteekeningen, in carton. . *f* 1-40
VII. *Lotgevallen van* LODEWYK MANHEIM, een oorspronkelijke Nederlandsche Roman . . . . . . *f* 2-00
VIII. K. CLEYNMAN, *God, mijn alles, mijn vreugde, mijn troost*; een Godsdienstig Huisboek voor beschaafde Cristenen *f* 3-00
IX. WOLDEMAR's *Nalatenschap aan zijnen Zoon*. Een Boek voor Jongelingen, ter vorming van hun verstand en veredeling van hun hart. Naar het Hoogduitsch van J. GLATZ, door W. GOEDE *f* 2-50
X. Het Nieuwe Testament, ingerigt naar de spelling van den Hoogleeraar SIEGENBEEK, in kl. 12 mo. . . . *f* 1-00
XI. *Aanteekeningen, betreffende de Kolonie Suriname*, met twee kaartjes . . . . . . *f* 1-25

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.